

Crna Gora
AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE MEDIJE

Broj: 02 – 495/3
Podgorica, 09.07.2020. godine

Na osnovu čl. 140 i 141 Zakona o elektronskim medijima ("Sl. list Crne Gore", br. 46/10, 40/11, 53/11, 06/13, 55/16 i 92/17) i člana 18 Zakona o upravnom postupku ("Sl. list Crne Gore", br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), postupajući po službenoj dužnosti, direktor Agencije za elektronske medije donosi

RJEŠENJE

1. Privrednom društvu „Javni radio difuzni servis Radio Televizija Herceg Novi“ d.o.o. iz Herceg Novog, emiteru televizijskog programa „TV Herceg Novi“, izriče se upozorenje kao upravno-nadzorna mjera, jer je dana 13. juna 2020. godine:
  1. u okviru programskog sadržaja „Bez recepta“, emitovanog u terminu od 21:00:20 do 21:22:53 sati (22 minuta 33 sekundi), emitovao prikrivenu komercijalnu audiovizuelnu komunikaciju (oglašavanje), odnosno propustio da telepromociju, kao vid oglašavanja, učini jasno prepoznatljivom u terminu od 21:11:57 do 21:15:02 sati (3 minuta 5 sekundi) i terminu od 21:19:16 do 21:22:06 sati (2 minuta 50 sekundi),
  2. u terminu od 21:00 do 22:00 časa prekoračio maksimalnu dozvoljenu kvotu oglašavanja po satu emitovanog programa.
2. Upozorenje iz tačke 1 ovog Rješenja se izriče zbog:
  - a) emitovanja prikrivene komercijalne audiovizuelne komunikacije (čl. 85 st. 1 Zakona o elektronskim medijima i čl. 13 st. 1 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama),
  - b) kršenja obaveze da telepromociju, kao vid oglašavanja, učini lako prepoznatljivom i audio, vizuelno i/ili prostorno odvoji od ostalih programskih sadržaja (čl. 89 st. 1 Zakona o elektronskim medijima i čl. 37 st. 1 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama),
  - c) kršenja obaveze da u programima javnih emitera trajanje oglašavanja ne smije prelaziti 10% (šest minuta) po satu emitovanog programa (čl. 92 st. 1 Zakona o elektronskim medijima i čl. 40 st. 1 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama),
3. Nalaže se privrednom društvu „Javni radio difuzni servis Radio Televizija Herceg Novi“ d.o.o. iz Herceg Novog, da usaglasi emitovanje programskih sadržaja u okviru televizijskog programa „TV Herceg Novi“ sa standardima definisanim u Zakonu o elektronskim medijima, podzakonskim aktima Agencije i izdatom Odobrenju za emitovanje.
4. Privredno društvo „Javni radio difuzni servis Radio Televizija Herceg Novi“ d.o.o. iz Herceg Novog je dužno da, u skladu sa članom 140 stav 3 Zakona o elektronskim medijima, u okviru televizijskog programa „TV Herceg Novi“, objavi informaciju o izrečenoj mjeri iz tačke 1 ovog rješenja koja glasi:

„Agencija za elektronske medije je izrekla javnom emiteru opšteg televizijskog programa 'TV Herceg Novi' upozorenje zbog toga što je dana 13. juna 2020. godine, u okviru programskog sadržaja 'Bez recepta', emitovao prikriveno oglašavanje, odnosno propustio da telepromociju učini lako prepoznatljivom i odvojenom od ostalih programskih sadržaja. Na taj način je u terminu od 21 do 22 časa, prekoračio i dozvoljenu kvotu trajanja oglašavanja od šest minuta po satu emitovanog programa.“
5. Protiv ovog Rješenja može se podnijeti žalba Savjetu Agencije za elektronske medije u roku od 15 dana od dana dostavljanja rješenja.

6. Ovo Rješenje će se objaviti na veb sajtu Agencije za elektronske medije www.aemca.org.

7. Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja.

Obrazloženje

Redovnim monitoringom emitovanog televizijskog programa „TV Herceg Novi“, privrednog društva „Javni radio difuzni servis Radio Televizija Herceg Novi“ d.o.o. iz Herceg Novog (u daljem tekstu: emiter), Agencija za elektronske medije (u daljem tekstu: „Agencija“) je konstatovala da je emiter dana 13. juna 2020. godine emitovao programski sadržaj „Bez recepta“. Monitoringom je utvrđeno da je ovaj programski sadržaj, emitovan u terminu od 21:00:20 do 21:22:53 sati (22 minuta 33 sekundi), sadržao i elemente komercijalne AV komunikacije (nalaz Sektora za monitoring broj 02-495 od 17.06.2020. godine).

Imajući u vidu standarde o komercijalnim AVM komunikacijama i učešću ovih sadržaja u okviru emitovanog priloga, Agencija je pokrenula postupak za utvrđivanje da li došlo do kršenja čl. 85 st. 1, čl. 89 st. 1 i čl. 92 Zakona o elektronskim medijima ("Sl. list CG", br. 46/10, 40/11, 53/11, 6/13, 55/16 i 92/17, u daljem tekstu: „Zakon“), čl. 13 st. 1 i st. 2, čl. 32 st. 1, čl. 37 st. 1 i čl. 40 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama ("Sl. list CG", br. 36/11, u daljem tekstu: „Pravilnik“) i tač. 2.2. izdatog Odobrenja za emitovanje O-TV-J-8.

Saglasno nadležnostima ustanovljenim članom 138 Zakona i članom 112 Zakona o upravnom postupku, a u cilju utvrđivanja da li je emitovanjem spornog programskih sadržaja došlo do kršenja Zakona, Pravilnika i Odobrenja za emitovanje, Agencija je od emitera zatražila pisano izjašnjenje (akt br. 02-495/1 od 24.06.2020.g.).

Dana 06. jula 2020.g. emiter je dostavio pisano izjašnjenje u kom je naveo da je „uočio i otklonio nedostatke vezane za programske sadržaje eksterne produkcije koje su u sebi sadržavale elemente komercijalne AV komunikacije“, te da će „iz navedenih emisija 'Bez recepta'... ubuduće biti uklanjani djelovi koji u sebi sadrže prikriveni marketing“.

Prilikom razmatranja da li je emitovanjem predmetnih sadržaja došlo do kršenja propisanih standarda o komercijalnim AVM komunikacijama, Agencija je posebno imala u vidu sljedeće:

- oglašavanje je komercijalna audiovizuelna komunikacija koja podrazumijeva emitovanje bilo kog oblika obavještenja, uz određenu naknadu ili radi samopromovisanja, od strane pravnog ili fizičkog lica, a koje ima za cilj da predstavi i skrene pažnju na određeni proizvod ili uslugu, uključujući nepokretnosti, prava, obaveze, odnosno da motiviše potrošače da koriste, odnosno kupe taj proizvod ili uslugu, uz finansijsku naknadu (član 8 stav 1 tač. 14 Zakona i član 4 stav 1 tačka b) Pravilnika).
- prikrivena komercijalna audiovizuelna komunikacija je predstavljanje riječima ili slikama robe, usluga, imena, zaštitnog znaka ili aktivnosti proizvođača roba ili pružaoca usluga u radijskim i/ili TV programima kada je cilj takvog predstavljanja oglašavanje i moglo bi dovesti javnost u zabludu u vezi sa njegovom prirodom. Takvo se predstavljanje naročito smatra namjernim ako je izvršeno u zamjenu za plaćanje ili za sličnu naknadu (član 8 stav 15 Zakona).
- telepromocija predstavlja oblik oglašavanja tokom prenosa programa pri čemu se pravi pauza u dotadašnjem toku uredničkog sadržaja, a voditelj preuzima ulogu prezentera određenih proizvoda ili usluga (član 4 st. 1 tačka m) Pravilnika).
- članom 85 stav 1 Zakona i članom 13 stav 1 Pravilnika zabranjene su prikrivene i prevarne komercijalne audiovizuelne komunikacije.
- članom 88 Zakona predviđeno je da komercijalna audiovizuelna komunikacija mora biti jasno prepoznatljiva i može biti u obliku: radijskog i televizijskog oglašavanja, telešopinga, sponzorstva i plasmana proizvoda.
- član 89 stav 1 Zakona i član 37 stav 1 Pravilnika predviđaju da radijsko i televizijsko oglašavanje i telešoping moraju biti lako prepoznatljivi i audio, vizuelno i/ili prostorno odvojeni od ostalih programskih sadržaja.
- član 92 Zakona i član 40 Pravilnika predviđaju da u programima javnih emitera trajanje oglašavanja ne smije prelaziti 10% (šest minuta) po satu emitovanog programa, odnosno da u jednom satu emitovanja programa javnog emitera tokom dana ne smije biti emitovano više od 15% (devet minuta) oglasa i telešopinga.

Na osnovu navoda sadržanih u prigovoru, uvida u snimak emitovanog programskog sadržaja, Agencija konstatuje sljedeće:

1. Emiter je dana 13. juna 2020. godine, u terminu od 21:00:20 do 21:22:53 sati (22 minuta 33 sekundi), emitovao emisiju „Bez recepta“ sadržaj produkcijske kuće Yubinet, godina proizvodnje 2020. Tema emisije su ljekovita svojstva bilja i eteričnih ulja.
2. U terminu od 21:09:02 do 21:11:53 sati (2 minuta 51 sekund) emitovan je označen oglasni blok. Emitovana grafička najava oglasnog bloka nije uobičajena oglasna najava Televizije Herceg Novi. Na osnovu grafičke najave oglasnog bloka stiče se utisak da nije riječ o oglasnoj sječi emitera, već da su oglasni sadržaji dio kupljenog sadržaja „Bez recepta“.

Od 21:09:35 do 21:10:19 sati, u okviru oglasnog bloka, emitovan je oglas čiji je opis dat u nastavku.

Prikazana je ženska osoba, sa fokusom na uho, dok stavlja naušnicu.

(Glas iz OFF-a): „Pomoću ugrađenog držača zakači se na ušnu školjku i svojim eneregetskim poljem dobijenim delovanjem magnetske sile na metalne kristale stimuliše rad svih 120 akupunkturnih tačaka. Neprestano održava tok energije i omogućava potpunu ravnotežu u organizmu. Iskustva brojnih korisnika pokazuju da takođe pomaže i kod reumatizma, išijasa, lumbaga, astme, glavobolje, upale sinusa, prehlade, impotencije, smanjuje potrebu za pušenjem, alkoholom i drogama, jača volju, koncentraciju, vitalnost, dobro raspoloženje i imunitet. Akupunkturna naušnica.“

Tokom trajanja ovog oglasa prikazuje se naušnica, povremeno dok stoji u kutijici, a nekada nekoliko naušnica u različitim oblicima ili detaljno prikazivanje samo jedne naušnice. Sve vrijeme u gornjem dijelu ekrana stoji adresa www.pxds.com, a u donjem dijelu ekrana i sa lijeve i sa desne strane prikazani su brojevi telefona.

3. Od 21:11:53 nastavlja se emisija „Bez recepta“. U terminu od 21:11:57 do 21:15:02 sati (3 minuta 5 sekundi) emitovan je prilog o specijalnoj bolnici Sirius Medical. U nastavku je dat opis priloga o ovoj bolnici.

Prikazuje se spoljašnjost bolnice Sirius Medical. Zatim je emitovana izjava lica potpisanog kao Olivera Nikolić, spec. interne medicine-kardiolog.

Nikolić: „Sirius Medical ima neku viziju da naši pacijenti koji dođu ovde da se osećaju prijatno, da se osećaju kao kod kuće, da imaju jedan otvoren odnos sa sa medicinskim sestrama, tehničarima, tako isto i sa našim lekarima koji, ovaj, ovde svakodnevno rade i stoje im na usluzi. Naši pacijenti su uvek voleli da budu u bliskom kontaktu sa lekarom i da imaju jedan otvoreni put da ga pitaju sve što, sve što žele. Tako da u Sirius Medical bolnici to oni apsolutno dobiju. Sirius Medical bolnica je vodič kroz njihov zdravstveni put. Od momenta kad dođu na pregled radi prevencije, a i kad već se pojave neki simptomi i postavi se dijagnoza. Sirius Medical je primarno i bila ideja da se omogući pacijentima da u takvim teškim situacijama, kako za samog pacijenta tako i za njegovu porodicu, da im se omogući da im se sve to olakša. Pacijenti koji dođu kod nas dolaze već kada bolest je uznapredovala. Međutim, palijativna medicina kao termin, ne podrazumeva samo to, nego od momenta kada pacijentu se postavi dijagnoza on već ulazi u jedan začarani krug dijagnostike, lutanja, primene specifične terapije, ponovo dijagnostike i kako, kako medicinski gledano on ima taj specifični put lečenja i dijagnostike, ali u tom svemu se izgubi, izgubi i pacijent i sama njegova porodica. Palijativna medicina ima za cilj da da olakša znači pacijentu njegove tegobe, ali isto tako da mu popravi kvalitet života koji apsolutno ne podrazumeva samo odsustvo bola, odsustvo gušenja, to su sve simptomi koji mogu da se jave u nekim bolestima, isto tako omogućava im da njihovo psihičko stanje bude stabilno kroz ceo taj proces. Specijalna bolnica Sirius Medical je kuća sa otvorenim vratima za sve pacijente, za i one koji nisu pacijenti, ali bi želeli da se, da se preventivno pregledaju, da dobiju adekvatne informacije vezano za nekog svog bližnjeg, za samog sebe. Sirius Medical je jedan vodič kroz zdravstveni put pacijenta.“

Tokom trajanja ove izjave, kao pokrivalice su korišćeni kadrovi iz unutrašnjosti bolnice, kreveti dok se spremaju, sa fokusom na peškire sa logom bolnice, ali i ponovo spoljašnjost bolnice. Potom se preko ekrana prikazuje koje sve usluge nudi ova bolnica: bolničko liječenje, palijativno zbrinjavanje, dnevna bolnica, ambulantni pregledi, laboratorija, suportivna terapija, davanje krvnih derivata, dijagnostika. Prikazani su i brojevi telefona za hitne pozive, zatim kontakt koji je uključivao broj telefona, e-mail adresu i adresu bolnice.

Tokom trajanja priloga nije bilo obaveštenja o postojanju komercijalne AV komunikacije (plaćeni termin, telepromocija i si.).

4. U terminu od 21:19:16 do 21:22:06 sati (2 minuta 50 sekundi) emitovan je prilog čiji je opis dat u nastavku.

Prvo je prikazana figurica, zlatne boje, nepravilnog oblika valjka, a zatim je data izjava lica potpisanog kao inženjer Voislav Nedeljković, izumitelj ren-a.

Nedeljković: „Ren, skraćena reekvilibrator-neutralizator. U suštini, jednostavno rečeno, zaštitnik od negativnih zračenja. Od štetnih zračenja, bilo da su to zračenja iz tla, bilo da su iz kosmosa, bilo da su tehnička zračenja od svih uređaja da bi dobio to svoje dejstvo. Prvo ću da vam kažem da se pre nekoliko godina na jednoj našoj televiziji pojavio profesor koji je kazao da najveći broj slučajeva infarkta miokarda kod žena da se dešava u kuhinji. Zašto? Naše kuhinje su uglavnom ... (nerazgovjetno), tako da je na jednome zidu frižider, a preko puta šporet. Kada se domaćica nađe u sendviču između dva polja elektromagnetskih zračenja onda dolazi do infarkta. To je prvi put da je to neko javno priznao na televiziji. Naše iskustvo govori da u Srbiji negde oko 600 lekara i njihovih porodica koristi ren, da su se oni apsolutno uverili u njegovo dejstvo, u njegovu zaštitu. Ne samo što se tiče televizije i tako dalje, nego recimo što se tiče sna, da se bolje spava, da su ljudi smireniji, da su deca više koncentrisana u školi, da praktično pokazuju bolje rezultate. Ren ne daje znanje, ali daje mirnoću, daje koncentraciju, deca bolje pamte. Sledeća stvar koja, gde se to u literaturi vrlo često spominje, a to je da pet minuta razgovora na mobilnom telefonu, ukoliko je dete koje je u školi, školsko, dakle školski uzrast, ukoliko koristi mobilni telefon pet minuta, dva sata ima smetnje sa pamćenjem. Prema tome, niz neposrednih i posrednih dokaza postoji. Međutim i dalje postoji front, ne prema renu, nego uopšte prema zračenjima. Do toga da čak čuveni autoriteti, članovi raznih akademija nauka, profesori univerziteta tvrdi ne samo da su to stvari koje ne postoje, nego da su to apsolutne gluposti. Na nama je da mi radimo naš posao, ali do sada niko nije mogao da vam kaže da ren ne radi to što radi.“

Tokom trajanja ovog priloga korišćene su iste pokrivalice kao i tokom oglasa iz tačke 3. ovog nalaza. Na ekranu se prikazuje figurica o kojoj je riječ. Dok stoji u kutiji, ispod njega piše: „REN-reekvilibrator & neutralizator zračenja štetnih po ljudsko zdravlje“. Dalje se preko ekrana u kontinuitetu prikazuju figurice koje su predmet priloga. Takođe se prikazuju dokumenta kao što su Zahtjev za priznanje žiga, patentna zaštita i isprava o modelu, uz krupno kadriranje. Dok traje prilog, u donjem, desnom uglu ekrana stoji broj telefona.

Tokom trajanja priloga nije bilo obavještenja o postojanju komercijalne AV komunikacije (plaćeni termin, telepromocija i sl.).

5. U terminu od 21:58:48 do 22:00:00 sati (1 minut 12 sekundi), nakon najavne špice za AVM komunikacije, emitovan je oglas za portal Radio Televizija Herceg Novi, a nakon toga oglas za „Zero Waste Montenegro“ kojom se ukazuje na probleme upravljanja otpadom.
6. Predmetni segmenti programskog sadržaja „Bez recepta“, emitovani u terminu od 21:11:57 do 21:15:02 sati (3 minuta 5 sekundi), odnosno u terminu od 21:19:16 do 21:22:06 sati (2 minuta 50 sekundi), se nedvosmisleno mogu smatrati oglašavanjem, tj. telepromocijom u toku emisije / programa. Naime, u njima značajnu ulogu imaju informacije od značaja samo za bolnicu Sirius Medical i uređaj „REN-reekvilibrator & neutralizator zračenja štetnih po ljudsko zdravlje“.
7. Zbog izostanka adekvatnog označavanja, navedeni djelovi predmetnog programskog sadržaja mogu se okarakterisati kao prikrivena komercijalna audiovizuelna komunikacija, odnosno oglašavanje, posebno imajući u vidu da su u priložima predstavljeni konkretan poslovni subjekt i uređaj (bolnica Sirius Medical/uređaj „REN-reekvilibrator & neutralizator“), sa jasnim promotivnim elementima.
8. Postojanje prikriivenog oglašavanja (prisustvo promotivnog elementa u cilju oglašavanja, dovođenje gledalaca u zabludu) može se sagledati na osnovu nekoliko elemenata, i to:
- kroz opisivanje je predstavljen jedan poslovni subjekt/proizvod (bolnica Sirius Medical/REN-reekvilibrator & neutralizator) i njegova ponuda i način rada, odnosno karakteristike proizvoda, na način da se preporučuju uz isticanje njihovih prednosti. Pri tome, gledaocu se upućuje obraćanje kao potencijalnom korisniku i kupcu („Sirius Medical ima neku viziju da naši pacijenti koji dođu ovde da se osećaju prijatno, da se osećaju kao kod kuće, da imaju jedan otvoren odnos sa sa medicinskim sestrama, tehničarima, tako isto i sa našim lekarima koji, ovaj, ovde svakodnevno rade i stoje im na usluzi...“, „Sirius Medical bolnica je vodič kroz njihov zdravstveni put...“, „Specijalna bolnica Sirius Medical je kuća sa otvorenim vratima za sve pacijente, za i one koji nisu

pacijenti, ali bi želeli da se, da se preventivno pregledaju, da dobiju adekvatne informacije vezano za nekog svog bližnjeg, za samog sebe. Sirius Medical je jedan vodič kroz zdravstveni put pacijenta." / „Ren, skraćenica reekvilibrator-neutralizator. U suštini, jednostavno rečeno, zaštitnik od negativnih zračenja. Od štetnih zračenja, bilo da su to zračenja iz tla, bilo da su iz kosmosa, bilo da su tehnička zračenja od svih uređaja da bi dobio to svoje dejstvo...", „Naše iskustvo govori da u Srbiji negde oko 600 lekara i njihovih porodica koristi ren, da su se oni apsolutno uverili u njegovu dejstvo, u njegovu zaštitu...", „Ren ne daje znanje, ali daje mirnoću, daje koncentraciju, deca bolje pamte").

- analizirani programski sadržaj može dovesti u zabludu gledaoca, u pogledu svoje stvarne prirode prevashodno zbog načina na koji sadržaj predstavlja bolnicu, odnosno uređaj. Prilog je emitovan u okviru informativne emisije i formulisan na način koji je pogodan da gledaoca uvjeri da je riječ o uredničkom, a ne sadržaju komercijalne (oglasne) prirode. Da prilog o bolnici ima dominantno promotivni karakter, ukazuje i to što su kao pokrivalice korišćeni kadrovi iz unutrašnjosti bolnice, kreveti dok se spremaju, sa fokusom na peškire sa logom bolnice, ali i spoljašnjost bolnice. Potom se preko ekrana prikazuje koje sve usluge nudi ova bolnica i brojevi telefona za hitne pozive, zatim kontakt koji je uključivao broj telefona, e-mail adresu i adresu bolnice-a. Takođe, tokom priloga o uređaju „REN-reekvilibrator & neutralizator zračenja štetnih po ljudsko zdravlje“, u kontinuitetu se prikazuju dokumenta kao što su Zahtjev za priznanje žiga, patentna zaštita i isprava o modelu, uz krupno kadriranje. Dok traje prilog, u donjem, desnom uglu ekrana stoji broj telefona.

9. Ukupno oglašavanje dana 13. juna 2020. godine, u periodu od 21:00 do 22:00 časa, iznosilo je 9 minuta i 58 sekundi. Naime, emitovanjem oglasnih poruka, u periodu od od 21:09:02 do 21:11:53 sati (2 minuta 51 sekundi) i 21:58:48 do 22:00:00 sati (1 minut 12 sekundi), kao i prikriivenog oglašavanja u terminu od 21:11:57 do 21:15:02 sati (3 minuta 5 sekundi) i od 21:19:16 do 21:22:06 sati (2 minuta 50 sekundi), emiter je prekoračio maksimalno dozvoljenu kvotu trajanja oglašavanja po satu emitovanog programa od šest minuta, što je propisano članom 92 stav 1 Zakona i članom 40 stav 1 Pravilnika.

Na osnovu navedenog, a uvažavajući činjenicu da je saglasno tački 7.1 izdatog Odobrenja za emitovanje O-TV-J-8 emiter odgovoran za sve objavljene sadržaje, može se utvrditi da je emitovanjem predmetnog programskog sadržaja prekršio čl. 85 st. 1, čl. 89 st. 1 i čl. 92 Zakona, čl. 13 st. 1, čl. 37 st. 1, čl. 40 Pravilnika i tač. 2.2. Odobrenja za emitovanje br. O-TV-J-8.

Nakon sprovedenog postupka i uz uvažavanje svih relevantnih činjenica, direktor Agencije je, saglasno čl. 140 i 141 Zakona, donio odluku kojom se emiteru izriče upravno-nadzorna mjera upozorenja i nalaže da usaglasi emitovanje programskih sadržaja u okviru programa „TV Herceg Novi“ sa standardima definisanim u Zakonu, podzakonskim aktima Agencije i izdatom Odobrenju za emitovanje.

Privrednom društvu „Javni radio difuzni servis Radio Televizija Herceg Novi“ d.o.o. iz Herceg Novog je naloženo i da u skladu sa čl. 140 stav 3 Zakona izrečenu mjeru upozorenja objavi u svom programu.

Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja.

UPUTSTVO O PRAVNOM SREDSTVU

Protiv ovog Rješenja može se podnijeti žalba Savjetu Agencije za elektronske medije u roku od 15 dana od dana njegovog dostavljanja.

Dostavljeno:

- „Javni radio difuzni servis Radio Televizija Herceg Novi“ d.o.o. iz Herceg Novog
- Savjet Agencije za elektronske medije
- Sektor za pravne i ekonomske poslove
- Arhiva